

**X. ULUSLARARASI
YUNUS EMRE SEVGİ
BİLGİ ŞÖLENİ BİLDİRİLERİ
(06-08 MAYIS 2010)**

**Hazırlayan
Prof. Dr. Erdoğan BOZ**

ESKİŞEHİR, 2011

YUNUS EMRE’NİN ŞİİRLERİNDE DEĞERLER SİSTEMİ

Yrd. Doç. Dr. Raşit KOÇ*
Yrd. Doç. Dr. Fuat TANHAN**

GİRİŞ

Yunus Emre, düşünceleriyle yüzyıllardır insanlığa ışık tutmuş önemli bir fikir adamıdır. Bu yönüyle ünü tüm dünyaya yayılan ve hümanistik felsefenin önemli isimleri arasında yer alan Yunus Emre düşüncesinde en önemli unsur, insan ve insani değerler olmuştur. Beslendiği İslâm ve doğu kültürünün özellikleri onun bütün eserlerinde kendisini gösterir. Yunus Emre, mutasavvıf, mütefekkir kişiliği yanında önemli bir kimlik daha taşır. Yunus Emre aynı zamanda bir misyonerdir. Benimsediği dünya görüşünü geniş kitlelere ulaştırmak, insanlara bilmediklerini öğretmek Hakkı, doğruyu, güzeli tanıtmak, sabırlı, hoşgörülü ve cömert olmalarını öğretmek için yılmadan mücadele eder. Bu yönüyle de iyi bir eğitimcidir.

O, insanlara sürekli mutluluğu bulacakları bir hayatı nasıl kurabileceklerini ve böylelikle hem kendilerini mutlu edecek hem de çevrelerindekiyle mutluluk verebilecekleri öğretileri, değerleri kazandırmak için bütün memleketi dolaşarak insanları irşat etmeye çalışır.

Eserleri insanı, insan-ı kâmil yapacak, ‘sövene dilsiz, döveme elsiz’ olabilmeyi, hodgam değil, diğergam olmayı böylelikle toplum hayatının düzene girebileceğini anlatan bir muhteviyatı içerir.

Bu çalışmada Yunus Emre’nin şiirlerinde hâkim olarak kullanılan, hak, adalet, sabır, cömertlik, doğruluk, iyilik gibi değerlerin ve erdem sayılan davranışların nasıl ele alındığı ve bu değerlerin kazandırılması için nasıl bir üslup kullanıldığı tespit edilecektir. Böylece günümüz eğitim anlayışında eğitim öğretim

* YYU Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Van. rasitkoc@yyu.edu.tr

** YYU Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Psikolojik Danışma ve Rehberlik ABD. Van. ftanhan@yyu.edu.tr

yöntem ve tekniklerinin uygulanmasında Yunus Emre öğretisinden nasıl faydalanılabileceği üzerine öneriler geliştirilecektir.

Amaç

Araştırmanın amacı Yunus Emre'nin divanında yer alan şiirlerin değerler eğitimi içerisinde yer alan sabır, cömertlik, hoşgörü, iyi kalplilik, doğruluk, güzel ahlak gibi kavramlar açısından incelenmesidir.

Yöntem

Çalışmada Mustafa Tatçı tarafından hazırlanan “Yunus Emre Divanı”nda (İstanbul, 2005) yer alan şiirler çalışmaya konu olan değerlerin nasıl bir üslupla ele alındığını tespit etmek için tarama usulüyle incelenerek içerik analizine tâbi tutulacaktır.

TARTIŞMA

Değerler toplumları ayakta tutan ve diğer kültürlerden ayıran temellerin başında gelir. Kişi yetiştiği topluma ait değerler sistemini gelişmiş güzel kültürlenme yoluyla farkında olmadan edinmeye başlar. Daha sonra eğitim kurumlarında çevreden edindiği değerler sistemine ait bilgileri kasıtlı kültürlenme yoluyla şekillendirmeye başlar. Eğitim, belirli bir dünya görüşünü, düşünceyi bireye kazandırmayı amaçlar. Eğitimin çok değişik şekillerde tanımı yapılırken Cahit Kavcar, kapsamlı bir eğitim tanımı yaparak eğitimin bugünün değerlerini öğretmek ve geleceğe dönük değerlere de hazırlamak olduğunu belirtir. (Kavcar: 1994)

Değerler öğretimi ise insanlığa ait değerleri ön plana alarak eğitim vermeyi amaçlamaktır. Her toplum kendisi için önde gelen değerleri kavratmak için çaba harcar. Değerlerin öğretilmesi bireyin en küçük çevresi olan aileden başlayarak genişleyen bir hâl alır. En sistemli şekildeki öğretim de eğitim kurumlarında verilir. Her ülke eğitim programlarını düzenlerken

kendi toplumsal değerlerini ve evrensel değerleri göz önüne alarak millî bir eğitim modeli oluşturmaya çalışır.

Felsefi bir yaklaşım olarak değer temelli öğreti, eski Yunanca'da "değer" anlamına gelen *aksia* ile yöneten, ilk, ilke" anlamındaki *arkhe*'den türetilmiştir. Değeri öne koyan ya da önceliği değere veren anlamındaki *aksiyarsî* terimini ilk kez *Değer ve Varoluş* (Value and Existence, 1979) adlı kitabında, kendisi de bu bağlamda bir kuram geliştirmeye çalışan John Leslie kullanmıştır. (Ulaş: 2002, 336)

Alman filozof Nietzsche, değerlerin yeni baştan değerlendirilmesi kapsamında dinler ile töreler yoluyla edinilmiş, gelenekler ve görenekler aracılığıyla yerleşiklik kazanmış değerlerin nasıl değerlendirileceğine, insanların yaşadıkları değerlerle nasıl yüzleşeceklerine, değer ile değerlendirmenin doğasına, başvurulacak ölçütlerin sınırlarına ilişkin geniş çözümlenmeler sunarak geçerli bütün değerlerin yeniden değerlendirilmeye gereksinimleri olduğunu ileri sürmüştür. Bunun nedeni de değerlerin zaman içerisinde değişebileceğidir. Din temelli olan değerlerin dışındaki bazı değere zaman içerisinde aşınabilir ya da farklılık kazanabilir.

Felsefi boyutta değer probleminin ortaya çıkışını Sokrat'a kadar geri götürebiliriz. Sokrat'ın fikirlerinden ilham alan Platon, değer felsefesine önem veren ilk düşünürdür. (Ülken: 2001, 186) Platon'dan itibaren filozoflar bu sorunu; iyi, kötü, amaç, doğru, fazilet ve geçerlik gibi değişik başlıklar altında tartışmışlardır. (Karakaya: 2007, 204)

Tarih boyunca iyi, güzel, faydalı ve doğru nedir? gibi sorular felsefecilerin zihnini meşgul etmiştir. Yine bu değerler toplumdan topluma, çağdan çağa, inançtan inanca göre değişebilmektedir. Bu durum değerlerin değişkenliğini (rölatif) gösterir. Ama bazı mutlak değerler de vardır ki bunlar değişmezdir.

İnsanı şekillendiren unsurlardan birincisi din ve dini değerlerdir. Zaten sahip olduğumuz değerlerde başlıca iki temel vardır. Bunlardan birisi bilgi, ikincisi inançtır. Yani değerler bir bakımdan bilgiye, bir bakımdan inanca dayanır. (Ülken: 1965,

8) Yunus Emre de şiirleriyle inanca ve bilgiye dayalı değerleri işleyen bir şairdir. Yunus Emre'nin çağlar boyu büyüklüğü, kendisinin ve ulusal kültürünün düşünce ve değer niteliklerini bir bütün olarak alıp geliştirmesinden doğmuştur. (Halman: 1991, 161)

Yunus Emre'nin insan sevgisi (hümanizması), yeni ve etkisiz doğmuş bir felsefi sistem değildir. Doğunun ve batının yüzyıllar boyunca geliştirdiği hümanist düşüncelerin bir sentezidir. Yunus'un şaheseri olan bu sentezi, önceki hiçbir peygamberde, düşünürde, sanatçıda bulmak mümkün değildir. Türk ozanı eski Yunan, Roma'dan, Doğu dinlerinden, eski Türklerin insanı düşüncesinden, İslâmiyetin öz değerlerinden, içinde yaşadığı bölgedeki sufilerden aldığı hümanist kavramları birleştirerek bir Türk hümanizması yaratmış ve onu Anadolu'nun yaşayan Türkçesiyle ve şiirsel boyutlarla işleyerek Türk toplumuna ve Türk kültürüne sürekli ve etkili bir ahlak olarak armağan etmiştir. (Halman: 1991, 163)

Yunus Emre'de değerler ve bu değerlerin işleniş biçimi

Yunus'un tuttuğu yol tasavvuf yoludur. Allah sevgisi Allah yolunda başka değerleri feda etmek demektir. Dinde şahadet Allah uğruna rahat, huzur, servet, şöhret, itibar ve en sonra hayat değerlerinin terk edilmesiyle gerçekleşir. Hatta tasavvufun son derecesinde yalnız dünya değerlerinden değil, gelecek dünyaya ait değerlerin de terk edilmesi gerekir. Tasavvufta bu "terk-i dünya, terk-i ukbâ, terk-i terk" diye ifade edilir. (Ülken: 2001, 337)

Bu yolda şiirler söyleyen Yunus Emre, ilahî aşkın yol göstericiliğinde toplumda sayılan, sevilen mükemmel insanın yetişmesi için gayret sarf etmiştir. Tasavvuf felsefesine göre, Allah'ın yarattığı varlıklar içinde en mükemmeli olan insanın güzel vasıflarla donatılması şarttır. Çünkü, insan yeryüzünde Allah'ın birer aksinden ibarettir. Allah'ın kusursuzluğu, güzel vasıfları insanlarda da tecelli etmelidir. (Tan: 1991, 28)

Bu bakımdan Yunus Emre de insanların ahlaken yüksek seviyede yetişmeleri için çabalar. Onlara hem bu dünyada

huzuru ve mutluluğu bulabilmeleri hem de iyi bir kul olarak Hakk'ın huzuruna varmaları için yapmaları gerekenleri söylemekten hiç yorulmaz.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde Yunus Emre Divanı'ndan tarama yoluyla tespit ettiğimiz beyitler çalışmamıza konu olan değerler açısından incelenerek tasnif edilecektir. Belirlediğimiz değerlere örnek olarak verdiğimiz beyitlerin sayfa sayısı, şiir sayısı ve beyit sayısı sıralamasına göre ayrıca içinde gösterilecektir.

İnsan sevgisi ve hoşgörü:

Yunus Emre'nin şiirlerinde en çok üzerinde durduğu konu insan sevgisi ve hoşgörülü olmaktır. Yunus herkesi karşılıksız sevmiş ve insanlara da hep bunu tavsiye etmiştir. Bu sebeple de Yunus da herkes tarafından sevilmiş ve "Bizim Yunus" olmuştur. Yunus divanında insan sevgisinin ve hoşgörünün en güzel ifadesi vardır. Yunus Emre Divanı'nın eski yazmalarında bulunmayan şu dörtlük insanları neden sevmemiz gerektiğini çok güzel anlatır.

Elif okuduk ötürü
Bâzâr eyledik götürü
Yaradılanı severiz
Yaradandan ötürü (Tatçı: 2005, 62)

Gelün taşuk idelüm işi kolay turalum
Sevelim sevillelim dünyâ kimseye kalmaz (148/103/5)

Doğruluk:

Türk-İslâm töresine göre mükemmel insanın özelliklerinden birisi doğru konuşmaktır. Doğruluk çok önemli bir değer ve erdemdir. Yunus Emre Divanı'nı incelediğimizde doğruluğun önemini, yalan söylemenin kötülüğünü anlatan şu beyitlere rastlamaktayız:

1. Âriflerden nişân budur her gönülde hâzır ola
Kendüyi teslim eyleye sözde kıl ü kâl olmaya
(92/5/4)
2. İy dostını düşman dutan gaybet yalan söz söyleme
Bunda gammazlık eyleyen anda yiri tar olısar
(125/63/2)
3. Söylememek harcı söylemegün hâsıdır
Söylemeklik harcı gönüllerin pâsıdır (105/29/1)
4. Bu gönüller pâsını yuyuban gidermege
Şol sözi söylegil kim sözün hülâsasıdır (106/29/2)
5. Sözi togrı diyene Kuli'l-Hak didi Çalap
Bunda yalan söyleyen yarın utanasıdır (106/29/3)
6. Azâzil da'vi kıldı da'visi yalan oldı
Yalan da'vi kılanların pes cezası azâb durur
(116/47/5)
7. Taş gönülde ne biter dilinde agu düter
Niçe yumşak söyleyese sözi savaşa benzer
(127/66/2)
8. Yûnus bu sözleri çatar halka ma'arifet satar
Kendüsi ne kadar dutar söylediği yalanı gör
(102/22/7)

Adalet:

Adalet kavramı her toplumda önemle üzerinde durulmuş bir kavramdır. Her işte hakkaniyet ve adaletten ayrılmamak gerekir. Adalet terazisi her zaman doğru tartmalı ve güçlüden yan değil haklıdan yana olmalıdır. Pascal, "Adalet güçlü olmalı, güçlüler de adil" der. Yunus'un üzerinde durduğu kavramlardan birisi de adaletli olmaktır. Âdil olmak, herkese aynı gözle

bakabilmek insanlığın gereklerindedir. Yunus'un gözünde yeryüzündeki herkes birdir eşittir. Yani yetmiş iki millet de aynıdır.

1. Yûnus imdi sen kıl'yarak utanmaysın doğru bak
Cümle halâyık dirile adlu adıyla saylıcak
(162/127/9)
2. Yitmiş iki millete birliğile bakmayan
Şer'ile evliyâsa hakikatde âsidür (106/29/4)

Sabır:

İnsanoğlu her zaman hayattan umduğunu bulamaz. Başına istenmeyen şeyler gelebilir. Bu durumlarda isyan etmemek her şeyi Allah'tan bilip "kahrın da hoş, lütfun da hoş" diyerek sabretmek gerekir. Sabır tasavvufta da önemli bir kavramdır. Allah yolunda (aşk yolunda) olan aşığın sabırlı olması gerekir. Sabırlı olmayan himmete nail olamaz. "Sabırla koruk üzüm olur" misali sabır sayesinde nefis terbiye edilerek insan-ı kâmile ulaşılır.

1. Kimden öğüt istersem sabır gösterür bana
Sabrumun perdesini mahabbet odı yakdı (309/363/3)
2. Sabırla benim işüm niçe varısar başa
Şol dostumun nûvahtı cânuma cân bırakdı
(309/363/4)
3. Gelmek gerek terbiyete kamu bildiklerin koya
Mürebbsi ne dirise pes ol anı dutmak gerek
(170/140/2)
4. Çeke sabr u kanâ'atı tâze-kârlık ide katı
Bu yola vireler iti bu yola yüz tutmak gerek
(170/140/3)
5. Âh bu ışkun eseri her kime ugrarısa
Derdine sabretmeyen yolda kalagan olur (144/96/3)

6. Miskin Yûnus sabr eylegil bu dünyânun zahmetine
Dürlü cefâya katlanur sen sultâna iren kişi
(315/372/12)

Güzel söz söylemek:

Yunus'un üzerinde önemle durduğu konulardan birisi de güzel sözlü olmaktır. Çünkü Yunus Emre, kötü sözün muhabbeti öldüreceğini ve nifak doğuracağını bilir. Bugünkü ifadeyle iletişim çatışmalarının yaşanması kaçınılmazdır. Bu sebeple insanların güzel şeyler söylemesi, iyilikle muamele etmeleri gerektiği her fırsatta dile getirilir.

1. Söz var kılır gönülü şâd söz var bilişi kılır yâd
Eger horluk eger izzet her kişiye sözden gelür
(113/42/2)
2. Kesgil harâmdan elün kesgil gaybetden dilin
Azrail el'irmeden bu dükkânı dir gider (109/35/4)
3. Şîrin hulklar eylegil tatlu sözler söylegil
Sohbetlerde Yûnus'ı hergiz unutmayalar (122/57/9)
4. Kişi bile söz demini dimeye sözün kemini
Bu cihan Cehennemini sekiz uçmag ide bir söz
(148/102/5)

Cömertlik:

İnsan-ı kâmil olmanın şartlarından biri de masivadan sıyrılmaktır. Bu nedenle dünya nimetlerine fazla ehemmiyet vermemek gerekir. Dünyaya önem vermek insanı cimriliğe ve tamahkârlığa sürükler. Yunus Emre, şiirlerinde cimriliği eleştirerek insanın ölümü unutmaması gerektiğini, yoksulları ve ihtiyaç sahiplerini gözeterik cömert olması gerektiğini belirtir.

1. Bir nice kişilerün gaflet gözün bağlamış
Hak yolına dirisen bir yufkaya kıyamaz. (149/105/2)

2. Ele getirdiğini miskinlere harceyle
Niçe çok yaşarsan sonucu ölüm vardır (119/51/4)

Bilgelik:

Yunus Emre'nin üzerinde durduğu değerlerden birisi de bilgidir. Yunus, bilgiyi ve bilge kişiyi överken, bilgiden nasibini almayı ya da bildiğiyle amel eylemeyi yermekten geri durmaz. Bilgiden nasibini almak pişmek, olgunlaşmak ve doğru yolu bulmak demektir.

1. 'İlim 'ilim bilmektür 'ilim kendin bilmektür
Sen kendüni bilmezsin yâ niçe okumakdur (142/91/1)
2. Ne gelmegün gelmek durur ne bilmegün bilmek
durur
Son menzilin ölmek durur tuymadun ışkdan bir eser
(105/28/7)
3. Ya bildüğünü eyit ya bir bilürden işit
Teslimlik ucını tut sözi uzatmayalar (122/57/2)

Kötülüklerden uzak durmak:

İyi bir insanda olması gereken özelliklerden birisi de her türlü kötülüklerden uzak durmaktır. İstenmeyen, kötü davranışların temelinde insanın hâkim olamadığı dürtüleri yatmaktadır. Bu tür davranışlardan uzak durmak için insanın iyi dostlar edinmesi zararlı ortamlardan uzak kalması gerekir. Böylece nefsinin bitmez tükenmez arzularından ve isteklerinden kurtulabilir.

1. Zinhar gözüni açagör nefis duzagını seçegör
Dost mahfiline geçegör andan yigrek turak nedür
(110/37/5)

Mütevazilik:

Şiirlerinde Mevlana'dan bahseden Yunus Emre, bazı şiirlerinde onun söyleyişine yakın cümleler kurar. Başkalarının

ayıbını ve kusurunu araştırmamayı öğütleyen Yunus'un üzerinde durduğu değerlerden birisi de benlikten sıyrılarak tevazuya sahip olmaktır. O da Mevlana gibi kibri ve kendini beğenmeyi hoş karşılamaz ve tevazuda toprak gibi olmayı öğütler.

1. Miskin Yûnus erenlere tekebbür olma toprak ol
Toprakda biter küllîsi gülistânı toprak bana (95/10/5)
2. Yûnus senün aybunı gözlegil ayrugı ko
Kimsenün aybına sen bakmagıl yazıkdur (138/86/7)
3. Gülme sakın sen ana eyü degildir sana
Kişi neyi gülerse başa gelegen olur (144/96/2)
4. Bir kişünün yatlu sözün varuban kimseye dime
Biz uludan işitmişiz hınzırdan girüdür gammâz
(151/109/5)

İyilik:

İnsan ilişkilerinde önemli bir özellik, iyilikle muamele etmektir. İnsanlar kendilerine iyi davrananları ararlar, onlarla beraber olduklarında kendilerini güvende hissederler. Fakat insan, ilişkileri gereği her zaman iyilik ve güzelliklerle karşılaşmaz. Özellikle günümüzde insanlar en küçük bir menfaat karşılığında en yakınlarını bile kırıp incitmekten çekinmemektedirler. Yunus Emre şiirlerinde her zaman iyiliği istemeyi, bir kötülüğe uğradığında da kötülüğe kötülükle karşılık vermenin doğru olmadığı asıl erdemin kötülüğe iyilikle karşılık vermek olduğunu vurgulamaktadır.

1. Her kim bana ağyârısa Hak Tanrı yâr olsun ana
Her kancaru varurısa bağ u bahâr olsun ana (96/13/1)
2. Bana agu sunan kişi şehd ü şeker olsun aş
Gelsün kolay cümle işi eli irer olsun ana (96/13/2)

3. Önüne kuyı kazanı hak tahtın agdursun anı
Ardumca taşlar atanı taşlar nisâr olsun ana (96/13/3)
4. Acı dirligim isteyen tatlu dirilsin dünyede
Kim ölümüm isterise bin yıl ömür virsün ana
(96/13/4)

Dünya malına çok bağlanmamak, tamahkâr olmamak:

İnsanları birbirine düşman eden duygulardan birisi de dünya malına tamah etmektir. Meşhur bir söz “tamahkârla sahtekâr birbirini çabuk bulur” der. Tamahkâr insan en ufak bir çıkar karşılığında her şeyi yapabilecektir. Bu sebeple ne hatır dinler ne de gönül. Mal düşkünlüğü insanı hem sevdikleriyle karşı karşıya getirir hem de yaratılış gayesinden uzaklaştırır. Erdem sahibi olmak için tamahkâr olmamak, dünyaya fazla bağlanmamak gerekmektedir. Yunus Emre, şiirlerinde dünya malına fazlaca bağlananların nefis ve hırslarının kurbanı olacaklarını anlatır.

1. Aldanma mâla davara kulluk eyle Hakk’a yara
Seviyile bile vara bâkî yoldaş olanı gör (102/22/6)
2. Dünyayı bırak elden dünya hicâb bu yolda
Biz velîden nebîden eyle işittik haber (111/39/2)
3. Düşman benim nefsim durur tama’ıla hırsum durur
Tama’ıla hırssa uyan gönüllerde yir eglemez
(153/112/4)

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yunus Emre yaşadığı döneme damgasını vurmuş, kendisinden sonra gelen pek çok şaire ve mutasavvıfa ilham olmuş, öğretileri çağlar ve sınırlar ötesine kadar uzanan bilge bir Türk ozanıdır. Şiirlerinde Allah sevgisi ve İslam dininin öğretileri başta olmak üzere dini ve insani konuları işlemiştir. Onun en büyük özelliği sonsuz hoşgörü ve insan sevgisiyle dolu

olmasıdır. Şiirlerinde özelde tarikat yoluna giren dervişlerde bulunması gereken nitelikleri sıralarken, genelde bütün insanlığın refahı ve huzuru için insanlarda olması gerekenler üzerinde durur.

Yaşadığı dönem itibariyle Mevlana başta olmak üzere çağının büyük düşünürleriyle tanışmış ve onlardan ilham almış olan Yunus Emre, halk arasında da “Koca Yunus”, “Bizim Yunus” gibi adlarla büyük bir sevgi ve muhabbetle anılmıştır. O, büyüklüğüne yakışır bir edayla daima yapıcı ve yol gösterici olmuştur. İnsanlara hep doğruluğu, iyiliği, sabrı ve hoşgörüyü tavsiye etmiş ve bu uğurda mücadele vermiştir. Erdemli bir toplumun erdemli insanlardan oluşacağını bilen Yunus Emre, insanları maddeden uzaklaşarak manaya yaklaşmaya, nefislerinin arzularıyla değil de Allah rızasına ve yoluna yönelmeye çağırmıştır.

Günümüz toplumlarında insanlar dünyanın nimetleri ve arzuları uğruna her şeylerini feda ederek kendilerinin rahatı ve mutluluğu uğruna milyonların malını, canını gözlerini kırpmadan feda etmekten çekinmemektedirler. Sabır ve hoşgörüden yoksun insanlar en küçük olaylar karşısında birbirlerinin canına kasteder hale gelmişlerdir. Önce ben sonra diğerleri söylemi ve düşüncesi, insanları bencillığe sürüklemiş ve benden sonrası kıyamet zihniyeti her işimizde egemen anlayış haline gelmiş durumdadır. Toplumumuzun ve insanlığın içine düştüğü bu durumdan çıkabilmesi için geçmişimize bakıp olumlu örneklerden ve önemli şahsiyetlerden faydalanılması gerekmektedir.

Yaşadığı sürece doğruluktan ve iyilikten vazgeçmeyen, Tapduk dergâhına kırk yıl odun taşıdığı halde bir gün için eğri odun getirmeyen Yunus Emre gibi değerlere ihtiyacımız var. Yaptığı işi baştan savma değil de Yunusça yapacak insanlar bu toplumu ve dünyayı güzelleştirecektir. Bir kanun ihlali yaparken kolluk kuvveti var mı diye sağa sola bakan insanlar yerine Allah görüyor ya, diye düşünüp fenalıktan veya kötülükten geri duracak insanlara ihtiyacımız var.

Bütün bunlara ulaşabilmek için Yunus Emre'yi, Mevlana'yı, Hacı Bayram Veli'yi ve daha nice Anadolu erenini daha yakından tanımaya, okumaya ve yeni nesillere öğretmeye mecburuz. Bunu yapmak için de Anadolu'yu mayalayan bu düşünce ve gönül erlerini okullarımızda, derslerimizde daha fazla anmalı ve anlamaya çalışmalıyız. Bu sayede millî değerlerimizin farkına vararak ayırmak yerine kaynaşmayı, dövüşmek yerine muhabbetle kucaklaşmayı başta okul çağındaki gençlerimiz olmak üzere tüm insanlara öğretmek durumundayız. Bunu yapmak için ders programları hazırlanırken çalışmamıza konu olan Yunus Emre başta olmak üzere tarih boyunca toplumza ve dünyaya yön vermiş düşünce ve gönül adamlarının öğretilerinin millî bir eğitim modeli olacak şekilde düzenlenerek ahlak, âdâb, insan ilişkileri, sosyal hayat konularında bu öğretilerden yararlanmanın yolları aranmalıdır. Bu konuda Millî Eğitim Bakanlığı'na ve yeni kurulmuş olan Yunus Emre Enstitüsü'ne büyük görevler ve sorumluluk düşmektedir.

KAYNAKLAR:

Halman, Talat Sait. "Yunus Emre'nin Hümanizması" Yunus Emre ile İlgili Makalelerden Seçmeler" Hazırlayanlar: Hüseyin Özbay, Mustafa Tatçı, Ankara, 1991, s. 161-169.

Karakaya, Talip. "Küreselleşme ve Avrupa Birliği Sürecinde Etik Değerlere Kritik Bir Yaklaşım –Sorunlar ve Çözümler-" Değerler ve Eğitimi Uluslar arası Sempozyumu, İstanbul, 2007, 201-213.

Kavcar, Cahit. "Edebiyat ve Eğitim", Ankara, 1994.

Tan, Nail. "Yunus Emre'nin Konuşma Âdâbıyla İlgili Öğütleri" Millî Kültür Yunus Emre Özel Sayısı, Ocak, 1991, sayı: 80, sayfa, 28-31.

Tatçı, Mustafa. "Yûnus Emre Divânı ve Risâletü'n-Nushiyye", İstanbul, 2005, Sahhaflar Kitap Sarayı.

Ulaş, Sarp Erk. “Felsefe Sözlüğü”, Ankara, 2002, Bilim ve Sanat Yayınları.

Ülken, Hilmi Ziya. “Değerler, Kültür ve Sanat”, İstanbul, 1965,

Ülken, Hilmi Ziya. Bilgi ve Değer, İstanbul, 2001, Ülken Yayınları.